

РЕГРЕСИВНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ЯК МЕТОД ПОДОЛАННЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Зборщик Т.Л., здобувач вищої освіти

Науковий керівник: Колесніченко А.С., канд. екон. наук, доцент

Харківський національний університет

«Харківський політехнічний інститут»

Сучасний світ стикається з проблемою бідності як з однією із найбільш глобальних і критично важливих для економіки країни. Поряд з цим, посилюється ступінь нерівності доходів у світовій економіці. Особливістю цієї проблеми для поточної ситуації в Україні виступає пряма залежність від зростання світових цін на продовольчі товари. Одночасно з цим, відбувається нерівномірний розподіл наявних доходів серед населення, що суттєво позначається на державних процесах. Серед основних чинників нерівності доцільно виділити: глобалізацію, різницю в оплаті праці, різні інвестиційні можливості серед окремих прошарків населення, спекуляції з природними та земельними ресурсами, а також регресивне оподаткування.

Під впливом цих процесів економіка України стає дедалі більш схильною до переходу в тіньовий сектор, що негативно відображається на соціально-економічній сфері в цілому та суспільстві, зокрема. Рівень тіньової економіки в Україні – 30%, у Норвегії – 16%, Нідерландах – 10%, Німеччини – 11% [1]. Тому, невідкладним завданням держави є боротьба з цим явищем.

Контроль за тіньовою економікою країни може бути реалізований у таких напрямках: фінансовому, податковому, правовому. В даному випадку варто розглянути податковий фактор впливу на вирішення важливої проблеми з мінімізації тіньового сектору в Україні.

Дослідження теоретичних і практичних аспектів щодо ефективності оподаткування висвітлено у працях таких вчених: В.І. Аранчій, Т.М. Боголіб, З.С. Варналій, Ю.Б. Іванов, М.М. Ігнатенко, Н.В. Мельник, Л.Л. Тарангул, Й. Петрович та інших. Однак, цей напрям дослідження потребує подальшого вивчення, зокрема, в контексті питань удосконалення системи оподаткування з метою подолання тіньових економічних ефектів.

Важливою характеристикою податкової політики держави виступає рівень податкового навантаження на платників податків та економіку країни в цілому.

Рівень податкового навантаження на працю та споживання в Україні залишається дуже високим (рис. 1).

Рис. 1. Податкове навантаження на споживання та рівень інфляції [1]

Тобто, для забезпечення сприятливого підприємницького клімату необхідно впровадити ефективний податковий механізм.

На сьогодні актуальною для державної підтримки й регулювання соціально-економічного розвитку національного господарства країни є розробка механізму, заснованого на принципі регресивного оподаткування галузей, які нарощують виробництво продукції, що має перспективу збуту на внутрішньому і зовнішньому ринках. За таких

умов підприємства будуть зацікавлені показувати оподатковувану базу в повному обсязі [2].

Регресивна система оподаткування з податку на прибуток може розглядатися як метод зменшення рівня тіньової економіки. Регресивне оподаткування - система оподаткування, за якої середня ставка знижується при збільшенні бази оподаткування. За такої системи податкове навантаження буде відносно більшим для платника податків з меншим доходом.

В широкому розумінні ця система спрямована на стимулювання бізнес-процесів, забезпечення прозорості господарювання, збільшення прибутків і, як наслідок, до зменшення податкового навантаження. Дана система покликана створити умови, за яких підприємства не будуть зацікавлені у приховуванні своїх доходів та не будуть скорочувати свою діяльність. При цьому, розвиток підприємств буде супроводжуватися й покращенням функціонування економіки держави в цілому.

Отже, запровадження регресивної системи оподаткування стимулюватиме суб'єктів господарювання до підвищення рівня ефективної організації виробництва, сприятиме зростанню обсягів виробництва, стримуватиме перетік капіталів до тіньової сфери та забезпечуватиме підвищення загальних обсягів податкових надходжень.

Державна економічна система може підвищити свою ефективність розвитку за рахунок збільшення валового прибутку підприємств. Активізація наповнення держбюджету стане одним з пріоритетних напрямів для фінансування важливих сфер розвитку нашої країни.

Перелік посилань:

1. Податкова пастка для української економіки. Український інститут майбутнього. 2023. URL: <https://uifuture.org/publications/podatкова-pastka-dlya-ukrayinskoji-ekonomiky/>

2. Антонов О. І. Сучасні чинники та перспективні напрями розвитку національної податкової політики. *Агросвіт*. 2020. № 23. С. 78–82.